

UDK 343.43

Izvorni znanstveni rad

Rukopis primljen 30. lipnja 2025.

Rukopis prihvaćen 22. rujna 2025.

Gloria Gudelj

Općinsko kazneno državno odvjetništvo u Zagrebu

Selska cesta 2, 10000 Zagreb

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0716-4927>

Gloria.Gudelj@okdozg.dorh.hr

Sara Horvatić

Općinsko kazneno državno odvjetništvo u Zagrebu

Selska cesta 2, 10000 Zagreb

ORCID ID <https://orcid.org/0009-0007-1624-8456>

sara.horvatic@okdozg.dorh.hr

(KAZNENI) ZAKON I (JAVNI) RED KAO INSTRUMENT SPRJEČAVANJA ILI KREIRANJA NASILJA? KAZNENOPRAVNA I KRIMINOLOŠKA ANALIZA NASILNIČKOG PONAŠANJA

SAŽETAK

U ovom se radu analizira kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 323.a Kaznenog zakona, uvedeno radi zaštite javnog reda, dostojanstva i sigurnosti pojedinaca. Rad nastoji doprinijeti kaznenopravnoj i kriminalno-političkoj raspravi utemeljenoj na dokazima (*evidence-based crime policy*), unaprijediti teorijsko razumijevanje te osigurati kvalitetniju primjenu kaznenog prava u ovom području. Poseban naglasak stavljen je na genezu i razvoj kaznenog djela, njegovu koliziju s prekršajima protiv javnog reda i mira te odnos prema drugim kaznenim djelima s elementima nasilja. Empirijska analiza podataka iz razdoblja 2015. – 2024. pokazuje višestruki porast broja prijavljenih slučajeva, osobito među maloljetnicima i u kontekstu međuvršnjačkog nasilja, pri čemu su počinitelji pretežno mlađi muškarci. Normativna analiza upućuje na izazove pravne nesigurnosti, ponajprije zbog nepreciznih pojmova poput „osobito drskog ponašanja” i „ponižavajućeg položaja”, što dovodi do arbitrarnosti u praksi i otežava razgraničenje prema prekršajima. Zaključno, u radu se ističe kako represija sama po sebi nema dostatan odvraćajući učinak te da je potreban integrirani pristup koji uključuje preciznije zakonsko normiranje, razvoj preventivnih programa, edukaciju i sustavnu primjenu odgojnih mjera kod maloljetnika radi jačanja pravne sigurnosti i učinkovitije zaštite ranjivih skupina u društvu.

Ključne riječi: nasilničko ponašanje, nasilje, javno mjesto, ponižavanje, drsko ponašanje

1. Uvod

Nasilničko ponašanje kao kazneno djelo dio je pravnog poretka Republike Hrvatske više od 30 godina.¹ Prema aktualnom uređenju kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 1. Kaznenog zakona/2011. čini onaj tko nasiljem, zlostavljanjem, izživljavanjem ili drugim osobito drskim ponašanjem na javnom mjestu drugoga dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo. Za taj oblik propisana je kazna zatvora do tri godine. Međutim, onaj tko djelo iz stavka 1. tog članka počinji iz mržnje, prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.² Potonji stavak članka 323.a Kaznenog zakona/2011. rezultat je izmjena usklađenih s namjerom zakonodavca u dodatnoj zaštiti određenih skupina ljudi koje su u većem riziku od bivanja žrtvom kaznenih djela s elementima nasilja.³ Za to se kazneno djelo progoni po službenoj dužnosti, što znači da progon ne ovisi o dispoziciji osobe ovlaštene za podnošenje prijedloga za kazneni progon protiv počinitelja, čime se za državno odvjetništvo i sudove otvara prostor za vođenje kaznenog postupka neovisno o volji žrtve, osim u slučaju primjene članka 206.d Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine” broj 152/2008., 76/2009., 80/2011., 91/2012., 143/2012., 56/2013., 145/2013., 152/2014., 70/2017.,

---

¹ Ponajprije u okviru Krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine” broj 32/1993, dalje: KZRH) u kojem je bilo uređeno u članku 192., a potom u Kaznenom zakonu („Narodne novine” broj 110/1997., 27/1998., 50/2000., 129/2000., 84/2005., 51/2001., 111/2003., 190/2003., 105/2004., 71/2006. i 110/2007., dalje: Kazneni zakon/1997.) u članku 331. te je glasilo: „Tko radi izživljavanja nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem na javnom mjestu dovede drugoga u ponižavajući položaj, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine”. Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona/1997. („Narodne novine” broj 129/2000.) od 22. prosinca 2000. uveden je kvalificirani oblik koji je predvidio strože kažnjavanje (od šest mjeseci do pet godina) u slučaju počinjenja kaznenog djela u sastavu skupine ili prema većem broju osoba (Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona/1997. („Narodne novine” broj 129/2000.), članak 63.). U Kazneni zakon/2011. („Narodne novine” broj 125/2011.) zakonodavac nije uvrstio to kazneno djelo, pozivajući se na strana zakonodavstva koja nemaju to kazneno djelo, nego njemu slično kazneno djelo izazivanja nereda. Vidi opširnije Garačić, Ana, Kazneni zakon u sudskoj praksi, II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Posebni dio (II), Rijeka, 2023., str. 841. No ipak, nakon gotovo dvije i pol godine, Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona/2011. („Narodne novine” broj 56/2015., čl. 72.) od 25. svibnja 2015. kazneno djelo nasilničkog ponašanja ponovno je uvršteno u naše zakonodavstvo. Vidi opširnije Novoselec, P. (2014). DRUGA NOVELA KAZNENOG ZAKONA. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 21 (2), 439-466, str. 454-463.

² Kazneni zakon („Narodne novine” broj 56/2015., 61/2015., 101/2017., 118/2018., 126/2019., 84/2021., 114/2022., 114/2023. i 36/2024. – dalje: Kazneni zakon/2011.).

³ Nacrt konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona od 29. veljače 2024., str. 32–33.

126/2019., 126/2019., 130/2020., 80/2022., 36/2024., 72/2025., dalje: Zakon o kaznenom postupku) odnosno uvjetne odgode ili odustanka od kaznenog progona.⁴

Novoselec (2014.) detaljno analizira genezu i povijesni kontekst kaznenog djela nasilničkog ponašanja naglašavajući da je ono u prijašnjim verzijama Kaznenog zakona uvedeno pod utjecajem specifičnih društveno-političkih okolnosti te zahtjeva određenih udruga civilnog društva. Novoselec ističe da je formulacija tog djela nosila obilježja „sovjetski krojenih” norma, što je rezultiralo širokom i nepreciznom definicijom ponašanja koje se smatralo nasilnim, a koja je u praksi često dovodila do pravne nesigurnosti i otežavala dosljednu primjenu sudske prakse.⁵ Novoselec nadalje obrazlaže da su razlozi za brisanje kaznenog djela nasilničkog ponašanja u Kaznenom zakonu/2011. utemeljeni na težnji zakonodavca za jasnijom, preciznijom i proporcionalnijom regulacijom kaznenopravnog sustava. Uklanjanjem tog djela omogućeno je da se fokus zakonodavca prebaci na precizno definirane odredbe, pri čemu su posebno ranjive skupine dodatno zaštićene odredbama članka 323.a stavka 2. Kaznenog zakona/2011. Takav pristup reflektira moderni i ciljano zaštitnički koncept kaznenopravne regulative utemeljen na principima pravne sigurnosti, proporcionalnosti i učinkovitosti.⁶ S obzirom na navedeno zahtjevi za ponovnim uvođenjem kaznenog djela nasilničkog ponašanja ocijenjeni su neosnovanima, međutim sredinom svibnja 2015. nasilničko ponašanje vratilo se u Kazneni zakon kao rezultat angažmana udruga civilnog društva koje su apelirale na obvezu kaznenog sankcioniranja nasilja koje je na ulicama počinjeno iz mržnje prema manjinama.⁷ Pritom je stav zakonodavca, nakon dvije i pol godine od donošenja Kaznenog zakona/2011., bio da kazneno djelo izazivanja nereda iz članka 324. Kaznenog zakona/2011. ne obuhvaća sve modalitete bivšeg kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 331. Kaznenog zakona/1997., a koja po načinu izvršenja i posljedicama prelaze granicu prekršaja i trebaju biti sankcionirana kao kazneno djelo.⁸

⁴ Prema članku 206.d, stavku 1. Zakona o kaznenom postupku državni odvjetnik može, nakon prethodno pribavljene suglasnosti žrtve ili oštećenika, rješenjem uvjetno odgoditi ili odustati od kaznenog progona iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ako osumnjičenik odnosno okrivljenik preuzme jednu ili više obveza navedenih u ovom stavku.

⁵ Novoselec, Petar, *Druga novela Kaznenog zakona*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2014., 21 (2), str. 455-461., <https://hrcak.srce.hr/file/211826>, pristupljeno 27. kolovoza 2025.

⁶ *Ibid.*

⁷ Udruge: vratiti kazneno djelo nasilničkog ponašanja u Kazneni zakon, 25. rujna 2014., <https://www.iusinfo.hr/aktualno/dnevne-novosti/udruge-vratiti-kazneno-djelo-nasilnickog-ponasanja-u-kazneni-zakon-19471>, pristupljeno 26. kolovoza 2025.

⁸ Nacrt konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, ožujak 2015., <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2015/221%20sjednica%20Vlade//221%20-%201.pdf>, str. 45, pristupljeno 26. kolovoza 2025.

Ovaj je rad usmjeren na tri temeljna cilja. Prvi je cilj kritički preispitati opravdanost samog kaznenog djela nasilničkog ponašanja uzimajući u obzir njegovo preklapanje s drugim kaznenim djelima i prekršajima te obilježje „kaučuk-paragrafa”, odnosno njegove nepreciznosti. U tom se kontekstu razmatra i pitanje smislenosti inkriminiranja „nasilja” u kaznenom pravu te dovodi u pitanje pretpostavka o njegovu odvrćajućem učinku. Drugi je cilj rada prikaz i analiza empirijskih podataka o rasprostranjenosti kaznenog djela nasilničkog ponašanja u Hrvatskoj kako bi se ustanovilo stvarno mjesto i značaj te inkriminacije u domaćoj kaznenopravnoj praksi. Treći cilj odnosi se na normativnu analizu i proučavanje sudske prakse s naglaskom na usklađenost s načelima kaznenog prava i suvremenim europskim rješenjima. U ostvarivanju navedenih ciljeva primijenit će se normativna analiza, analiza podataka te statistička obrada. Konačni je cilj jest dati doprinos kaznenopravnoj i kriminalno-političkoj raspravi utemeljenoj na dokazima (*evidence-based crime policy*), čime se želi unaprijediti i teorijsko razumijevanje i praktična primjena kaznenog prava u ovom području.

2. Kriminološka analiza nasilničkog ponašanja

Tablica 1. Nasilničko ponašanje – broj prijavljenih kaznenih djela i udio u ukupnom broju prijavljenih kaznenih djela (2015. – 2024.).⁹

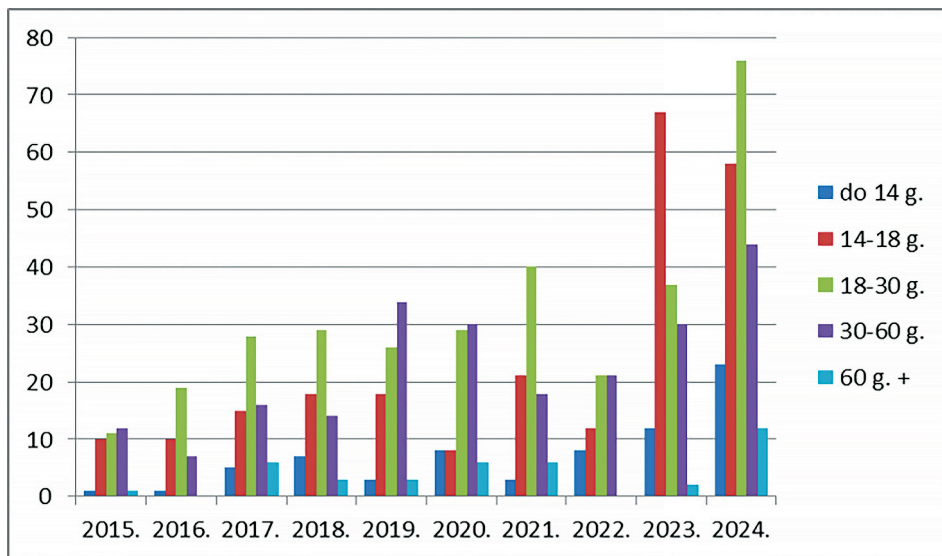
2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
27	28	53	61	57	65	70	54	127	182
59 233	55 824	54 246	51 287	55 994	53 082	54 250	55 131	59 262	62 847
0,046 %	0,05 %	0,098 %	0,119 %	0,102 %	0,122 %	0,129 %	0,098 %	0,214 %	0,29 %

⁹ Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za strateško planiranje, analitiku i razvoj, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada za godine od 2015. do 2024., https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2015/0_2015-pregled.pdf, [https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Ozujak/Statisticki%20pregled_2016WEB%20\(3\).pdf](https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Ozujak/Statisticki%20pregled_2016WEB%20(3).pdf), <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Travanj/Statisticki%20pregled%202017.pdf>, <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Statisticki%20pregled%20temeljnih%20sigurnosnih%20pokazatelja%20i%20rezultata%20rada%20u%202018.%20godini.pdf>, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/Statisticki_pregled_2019_WEB.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2021/Statisticki_pregled_2020_web.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2022/Statisticki_pregled_2021_Web.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/3/Statisticki_pregled_2023_.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2025/statistika%20za%202024%20hrv%20i%20eng/Statisticki_pregled_2024_web.pdf, pristupljeno 27. kolovoza 2025.

Tablica 2. Nasilničko ponašanje – broj i spol žrtava te udio u ukupnom broju žrtava prijavljenih kaznenih djela (2015. – 2024.)¹⁰

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
muškarci	26	31	53	51	59	67	68	45	126	167
žene	9	6	17	20	25	14	20	17	22	46
ukupan broj žrtava	35	37	70	71	84	81	88	62	148	213
udio muškaraca (%)	74 %	84 %	76 %	72 %	70 %	83 %	77 %	72 %	85 %	78 %
udio žena (%)	26 %	16 %	24 %	28 %	30 %	17 %	23 %	28 %	15 %	22 %

Tablica 3. Nasilničko ponašanje – dob žrtava (2015. – 2024.)¹¹

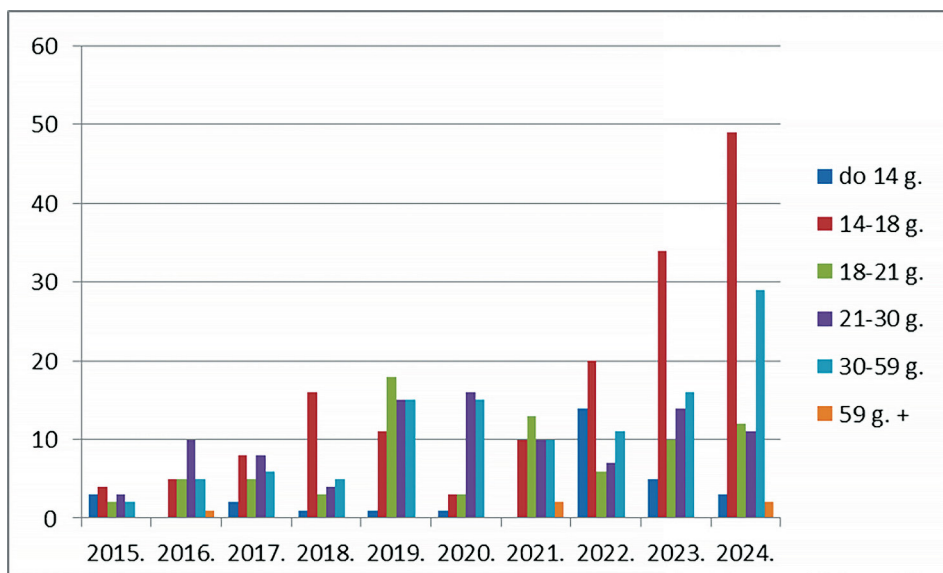
¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.*

Tablica 4. Nasilničko ponašanje – broj i spol počinitelja te udio u ukupnom broju počinitelja prijavljenih kaznenih djela (2015. – 2024.)¹²

2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
14	26	29	29	60	38	47	58	79	106
14 M /0 Ž	25 M /1 Ž	28 M /1 Ž	27 M /2 Ž	58 M /2 Ž	38 M /0 Ž	46 M /1 Ž	53 M /5 Ž	60 M /19 Ž	101 M /5 Ž
–	–	–	–	–	–	–	3294	3970	3349

Tablica 5. Nasilničko ponašanje – dob počinitelja (2015. – 2024.)¹³

Nasilničko ponašanje klasificirano kao međuvršnjačko nasilje¹⁴

Od 2020. do 2024. evidentiran je porast pojavnosti nasilničkog ponašanja kao oblika međuvršnjačkog nasilja,¹⁵ pa je tako 2020. prijavljeno 11 kaznenih djela nasilničkog

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Više o vršnjačkom nasilju kao obliku rizičnog ponašanja djece i mladih: Šentija Knežević, Mirela, Kuculo, Iva, Ajduković, Marina, *Rizična ponašanja djece i mladih: Javnozdravstvena perspektiva*, Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, Vol. 55 No 2., 2019., str. 71. – 73., <https://hrcak.srce.hr/clanak/338872>,

ponašanja od ukupno 494 kaznena djela međuvršnjačkog nasilja, a 2024. čak 70 kaznenih djela od 1118 kaznenih djela međuvršnjačkog nasilja. U skladu s tim udio nasilničkog ponašanja u ukupnom broju kaznenih djela međuvršnjačkog nasilja u porastu je od 2020., kad je iznosio 2,23 %, potom 2021. 2,78 %, 2022. 2,48 %, 2023. 6,58 %, a 2024. 6,26 %. Brojke su zabrinjavajuće jer je u samo pet godina došlo gotovo do utrostručenja nasilničkog ponašanja među vršnjacima.

Nasilničko ponašanje počinjeno putem komunikacijske tehnologije (2018. – 2024.)¹⁶

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova za razdoblje od 2018. do 2024. kazneno djelo nasilničkog ponašanja počinjeno putem komunikacijske tehnologije¹⁷ evidentirano je u tri navrata, i to samo u 2024., a počinjeno je putem aplikacija za razmjenu digitalnog sadržaja. Tako mala, gotovo zanemariva brojka u ukupnom broju kaznenih djela počinjenih putem komunikacijske tehnologije (ukupno 849) upućuje na veliku tamnu brojku, posebice jer virtualni svijet počiniteljima pruža beneficiju anonimnosti, samim time i „osiguranje” od kaznenog progona, pa je kod žrtava smanjen interes za prijavljivanjem takvih kaznenih djela. Osim toga, počinjenje nasilnih kaznenih djela putem komunikacijskih tehnologija čini ih manje izravnima – uobičajen je dojam da je riječ o nekome tko nije u neposrednoj blizini i samim time ne može naštetiti žrtvi, odnosno ne u obimu u kojem bi mogao da je riječ o neposrednom kontaktu. Sama priroda virtualnog prostora omogućava nasilnicima adekvatnu pripremu zlostavljanja kako bi postigli što veću štetu, a kako se to nasilje odvija u digitalnom prostoru, njemu može svjedočiti znatno šira publika.¹⁸

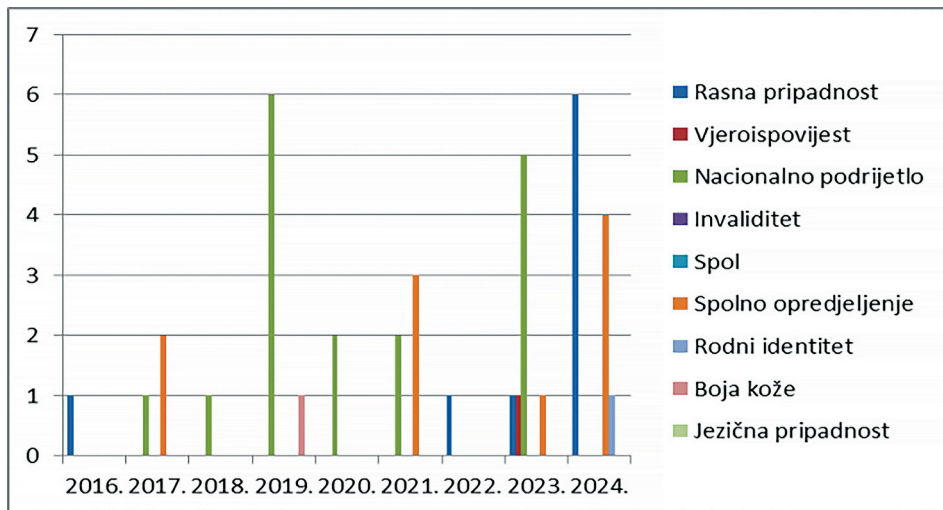
pristupljeno: 15. rujna 2025. te Vrselja, Ivana, Sučić, Ines, Franc, Renata, *Počinitelji i žrtve vršnjačkog nasilja: Uloga osobina ličnosti i prihvaćenosti među vršnjacima*, Zbornik radova sa skupa „Nasilje nad djecom i među djecom“, 2008., str. 151. – 180., <https://www.tic-za-djecu.hr/wp-content/uploads/2018/02/zbornik-radova-s-2-skupa-posvecenog-pitanjima-nasilja-Psihologija-i-nasilje-u-suvremenom-drustvu.pdf>, pristupljeno: 15. rujna 2025.

¹⁶ *Op. cit.* u bilj. 9.

¹⁷ Više o nasilju među mladima počinjenom putem komunikacijske tehnologije: Batori, Maja, Ćurlin, Marina, Babić, Dragan, *Nasilje putem Interneta među adolescentima*, Zdravstveni glasnik, 2020., Vol. 6. No. 1., str. 104. – 114., <https://hrcak.srce.hr/file/347140>, pristupljeno: 15. rujna 2025.

¹⁸ Vrhovnik, Andrija, *Elektroničko nasilje među djecom i mladima*, Psyche: Časopis studenata psihologije, Vol. 2, No. 1, 2019., str. 83., <https://hrcak.srce.hr/clanak/448760>, pristupljeno: 15. rujna 2025.

Tablica 6. Nasilničko ponašanje kao zločin iz mržnje – motivi (2016. – 2024.)¹⁹

Tablica 7. Nasilničko ponašanje čl. 323.a u vezi s čl. 87. st. 21. (zločin iz mržnje²⁰) – prijavljena i razriješena kaznena djela s udjelom u ukupnom broju prijavljenih i razriješenih kaznenih djela zločina iz mržnje (2015. – 2024.)²¹

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
prijavljena kaznena djela	–	1	3	1	7	2	5	1	8	11
udio u ukupnom broju prijavljenih kaznenih djela zločina iz mržnje	25 0 %	35 2,85 %	25 12 %	33 3,03 %	51 13,73 %	87 2,3%	101 4,95 %	51 1,96 %	85 9,41 %	75 14,67 %

¹⁹ Op. cit. u bilj. 9.

²⁰ Prema članku 87. stavku 21. Kaznenog zakona/2011. zločin iz mržnje kazneno je djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Vidi više: Munivrana Vajda, Maja, Šurina Marton, Andrea, *Zločini iz mržnje u Republici Hrvatskoj – neki teorijski i praktični prijevori*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, vol. 26, broj 2/2019, str. 389-416., <https://hrcaak.srce.hr/file/338600>, pristupljeno: 16. rujna 2025.

²¹ Op. cit. u bilj. 9.

razriješena kaznena djela	–	1	3	1	7	2	5	–	7	9
udio u ukupnom broju razriješenih kaznenih djela zločina iz mržnje	23 0 %	33 3,03 %	20 15 %	30 3,33 %	44 15,91 %	73 2,74 %	88 5,68 %	39 0 %	69 10,14 %	63 14,28 %

Brojke govore više od tisuću riječi – analiza

Dakle, podatci o kaznenom djelu nasilničkog ponašanja u razdoblju od 2015. do 2024. godine jasno upućuju na progresivni rast njegove pojavnosti, i to kako u apsolutnim vrijednostima, tako i u relativnom udjelu unutar ukupnog kriminaliteta. U desetogodišnjem razdoblju broj prijavljenih slučajeva porastao je više od šest puta, dok je udio u ukupnom broju kaznenih djela porastao s 0,046 % na 0,29 %, što nedvojbeno upućuje na trend intenziviranja nasilja u društvu. Kriminološki gledano, takav porast može se objasniti kumulacijom nekoliko procesa: sve izraženijim društvenim tenzijama, promjenama u obrascima socijalizacije mladih, ali i većom osjetljivošću sustava i javnosti prema tim oblicima devijantnog ponašanja.

Struktura žrtava pokazuje jasnu dominaciju muškaraca, čiji se udio u cijelom razdoblju kreće između 70 i 85 %. Žene, iako u manjem postotku, čine konzistentnu skupinu žrtava, s udjelom od 15 do 30 %, što upućuje na to da nasilničko ponašanje nije isključivo rodno specifično premda je jasno da uključuje primarno mušku populaciju. Posebno je indikativna dobna struktura žrtava, pri čemu se bilježi snažan porast među mlađim dobnim skupinama. Udio maloljetnih žrtava (osobito do 14 godina) posljednjih godina raste gotovo eksponencijalno, što upućuje na ozbiljan društveni problem povezan s eskalacijom međuvršnjačkog nasilja, ali i na povećanu dostupnost podataka o takvim slučajevima uslijed institucionalnog praćenja i medijske vidljivosti.

Podatci o počiniteljima potvrđuju izrazitu spolnu asimetriju – gotovo su svi počinitelji muškarci, dok se udio žena tek marginalno bilježi u posljednjem razdoblju. Dominacija mlađih dobnih skupina među počiniteljima – osobito adolescenata i mladih punoljetnika – sugerira da nasilničko ponašanje predstavlja obrazac ponašanja koji se formira u ranoj životnoj dobi i koji često proizlazi iz pokušaja stjecanja statusa, dominacije ili pripadnosti skupini. Povećanje broja maloljetnih počinitelja nakon 2020. godine osobito je alarmantno jer se podudara s rastom maloljetnih žrtava i potvrđuje da nasilničko ponašanje postaje dominantan oblik međuvršnjačkog nasilja.

Kriminološki je osobito značajan porast udjela nasilničkog ponašanja unutar međuvršnjačkog kriminaliteta – s 2,23 % na više od 6 % u svega pet godina – što potvrđuje tendenciju da se vršnjački sukobi sve češće nastoje riješiti nasiljem. Sličan obrazac uočen je i kod nasilničkog ponašanja koje je kvalificirano kao zločin iz mržnje, gdje udio u ukupnim prijavljenim djelima doseže gotovo 15 %. Ovi podatci upućuju na to da nasilničko ponašanje nije samo kvantitativno u porastu nego i kvalitativno poprima sve opasnije oblike, uključujući one motivirane netrpeljivošću i diskriminacijom.

Slučajevi nasilničkog ponašanja putem komunikacijskih tehnologija, iako službeno rijetki, otvaraju novu dimenziju kriminološke analize. Digitalno okruženje, koje počiniteljima omogućuje visoku razinu anonimnosti i smanjuje percepciju rizika kod žrtava, stvara plodno tlo za eskalaciju nasilja, a niska službena evidencija upućuje na nezanemarivu tamnu brojku. Virtualni prostor time postaje nova arena nasilničkog ponašanja čiji će razmjeri tek doći do izražaja s daljnjim istraživanjima.

Analiza podataka iz razdoblja od 2015. do 2024. godine pokazuje znatan porast broja prijavljenih slučajeva s povećanjem udjela u međuvršnjačkom kriminalitetu i rastom nasilničkog ponašanja motiviranog netrpeljivošću. To upućuje na eskalaciju te kvantitativnu i kvalitativnu dinamiku tog oblika devijantnog ponašanja. Kriminološki gledano, navedeni trendovi odražavaju interakciju socijalnih, kulturnih i institucionalnih čimbenika, uključujući promjene u obrazovnim i socijalnim obrascima mladih, eskalaciju vršnjačkih sukoba te povećanu osjetljivost sustava i javnosti prema nasilju. U tom kontekstu integrirani pristup prevenciji i represiji – koji obuhvaća razvoj specijaliziranih programa za mlade, jačanje obrazovnih i socijalnih institucija te prilagodbu kaznenopravnih instrumenata suvremenim oblicima nasilja – pokazuje se kao nuždan.

Ipak, kako ističu Getoš Kalac i Pribisalić (2020.),²² postizanje odvraćajućeg učinka kaznenopravnih norma nije automatski određeno njihovom formalnom prisutnošću ili izrečenim sankcijama. Kritični čimbenik u odvraćanju počinitelja čini percepcija građana o učinkovitosti institucija – policije, Državnog odvjetništva i sudova – pri čemu se ta percepcija u najvećoj mjeri oblikuje na temelju medijske prezentacije rada pravosudnog sustava, a ne na temelju statističkih pokazatelja ili pojedinačnih procesuiranih predmeta. Takva „blagoslovljena neinformiranost” sugerira da vjerovanje u učinkovitost sustava može imati snažniji odvraćajući učinak nego sama prisutnost zakonskih odredbi, uključujući i kazneno djelo nasilničkog ponašanja.²³

²² Getoš Kalac, Anna-Maria i Pribisalić, Dalia, *Tamna i svijetla strana tamne brojke kriminala: o izazovima istraživanja nepoznanica i blagoslovu neznanj.* Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 70 (5), 637-673. <https://doi.org/10.3935/zpfz.70.5.03>, pristupljeno 30. kolovoza 2025.

²³ *Ibid.*

U svjetlu navedenog postavlja se pitanje može li se zakonska intencija dodatne zaštite ranjivih skupina, formalizirana kroz kazneno djelo nasilničkog ponašanja, uistinu ostvariti isključivo propisivanjem i kažnjavanjem počinitelja.²⁴ Kriminološki pokazatelji – porast nasilničkog ponašanja među maloljetnicima, sve mlađe žrtve i počinitelji te povećanje udjela vršnjačkog nasilja – upućuju na to da sam sustav sankcioniranja, bez istodobnog jačanja povjerenja javnosti u rad pravosudnih institucija, neće biti dovoljno učinkovit. Stoga se integracija preventivnih mjera, sustavne edukacije, odgovornog medijskog izvještavanja i jačanja percepcije učinkovitosti pravosudnog sustava nameće kao ključni preduvjet za ostvarivanje stvarnog odvratajućeg učinka i učinkovitu zaštitu ranjivih skupina u društvu.²⁵

3. Odnos kaznenog djela nasilničkog ponašanja i prekršaja protiv javnog reda i mira

Kazneno djelo nasilničkog ponašanja kazneno je djelo protiv javnog reda. Zbog toga se opravdano postavlja pitanje njegove kolizije s prekršajima protiv javnog reda i mira,²⁶ i to ponajprije s prekršajem iz članka 6. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira (koji čini onaj tko se na javnom mjestu ponaša na naročito drzak i nepristojan način vrijeđajući građane ili narušavajući njihov mir, za što će se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 700,00 do 4.000,00 eura ili kaznom zatvora do 30 dana).²⁷ Nadalje, u obzir dolazi i prekršaj iz članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira (koji čini onaj tko se na javnom mjestu tuče, svađa, viče ili na drugi način remeti javni red i mir, za što je propisana novčana kazna u iznosu od 300,00 do 2.000,00 eura ili kazna zatvora do 30 dana).²⁸

Vođenje kaznenog postupka ima prednost spram prekršajnog postupka, pa tako u slučaju da se protiv počinitelja prekršaja počne kazneni postupak zbog kaznenog djela kojim je obuhvaćen i prekršaj, ne može se za taj prekršaj pokrenuti prekršajni

---

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*

²⁶ Prema članku 1. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira („Službeni list SFRJ” broj 41/1977., 47/1989., 55/1989., 83/1989., 47/1990., „Narodne novine” broj 55/1991., 29/1994., 114/2022. i 47/2023.) prekršaji protiv javnog reda i mira djela su kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, stvara nemir, neraspoloženje, uznemirenost ili ometa kretanje građana na ulicama i drugim javnim mjestima ili ometa ostvarivanje njihovih prava i dužnosti, vrijeđa moral, ometa vršenje zakonitih mjera državnih organa i službenih osoba, ugrožava opća sigurnost ljudi i imovine, vrijeđaju državni organi ili se na drugi način narušava javni red i mir građana.

²⁷ *Ibid.*, članak 6.

²⁸ *Ibid.*, članak 13.

postupak, a ako je postupak pokrenut, ne može se dalje voditi.^{29, 30} Dakle, u slučaju dvojbe je li neko djelo prekršaj ili kazneno djelo, tijela kaznenog progona (policija, državno odvjetništvo) imaju obvezu postupati kao da je riječ o kaznenom djelu dok se ne utvrdi suprotno.

Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj je Odluci broj U-III-3759/2009 od 3. ožujka 2011. odbio ustavnu tužbu podnesenu protiv presude Županijskog suda u Puli broj Kž-574/08 od 8. lipnja 2009.³¹ Navedenom presudom odbijene su kao neosnovane žalbe Općinskog državnog odvjetništva u Pazinu i podnositelja, kao okrivljenika, te je potvrđena presuda Općinskog suda u Pazinu, broj: K-35/07 od 30. listopada 2007., kojom je podnositelj proglašen krivim zbog kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 331. stavka 1. Kaznenog zakona/1997. te je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet mjeseci. Na temelju članaka 73. i 76. Kaznenog zakona/1997. prema podnositelju je istodobno primijenjena i sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti.³² Podnositelju se stavljalno na teret da je 9. veljače 2007. u 16:30 u alkoholiziranom stanju ušao u trgovinu »A.« u P. te, ničim izazvan, počeo vikati i galamiti na vlasnicu trgovine I. V. i zaposlenicu E. Č. tražeći da mu zamijene tenisice koje je prethodno kupio u susjednoj trgovini. Nije se obazirao na njihove molbe te je u jednom trenutku fizički nasrnuo na vlasnicu trgovine uhvativši je desnom šakom ruke za lijevu podlakticu, a onda se udaljio iz objekta.³³ U ponovljenom postupku, nakon žalbe podnositelja, rješenjem je obustavljen prekršajni postupak zbog nastupa apsolutne zastare, no Općinsko državno odvjetništvo u Pazinu podnijelo je optužni prijedlog, broj: K-DO-59/07 od 3. svibnja 2007., zbog počinjenja kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 331. stavka 1. Kaznenog zakona/1997. Pritom su se činjenični opisi kaznenog djela i prekršaja u bitnome preklapali. Podnositelj je u tužbi naveo kako mu se dvaput sudilo, odnosno da je došlo do povrede načela *ne bis in idem*.³⁴ Ustavni sud utvrdio je kako nije došlo do povrede zabrane suđenja dva puta u istoj pravnoj stvari jer rješenje Prekršajnog suda u Pazinu o obustavi prekršajnog

²⁹ Prekršajni zakon („Narodne novine” broj 107/2007., 39/2013., 157/2013., 110/2015., 70/2017., 118/2018., 114/2022.), članak 10.

³⁰ Više o paralelnom vođenju prekršajnih i kaznenih postupaka: Josipović, Ivo, Novak Hrgović, Karmen, *Načelo ne bis in idem u kontekstu prekršajnog, kaznenog i upravnog prava*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2/2016, str. 469. - 507., <https://hrcak.srce.hr/file/261535>, pristupljeno 17. rujna 2025.

³¹ Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske od 3. ožujka 2011., broj U-III-3759/2009. („Narodne novine” broj 36/2011.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_03_36_846.html, pristupljeno 22. lipnja 2025.

³² *Ibid.*

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*

postupka zbog nastupa apsolutne zastare predstavlja formalnu odluku, a ne odluku kojom se ulazi u meritum i odlučuje o krivnji podnositelja. Time ne postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon jer podnositelj nije za isti činjenični supstrat pravomoćno osuđen ili oslobođen u prekršajnom postupku.³⁵

Nadalje, Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj je Odluci broj U-III Bi-2933/2018 od 19. siječnja 2023. usvojio ustavnu tužbu i ukinuo rješenja Županijskog suda u Zagrebu, suca istrage Županijskog suda u Zagrebu i Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu.³⁶ Naime, podnositelji ustavne tužbe pripadnici su LGBT zajednice, odnosno istospolni par koji je u svibnju 2016. verbalno i fizički napadnut na javnom mjestu uz homofobne uvrede i prijetnje te udarce rukama i nogama po glavi i tijelu. Prekršajni sud donio je presudu, broj: PpJ-1949/2016., kojom su počinitelji proglašeni krivim zbog prekršaja iz članka 6. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira te je svakom izrečena uvjetna kazna zatvora u trajanju od 30 dana s rokom provjeravanja od godine dana.³⁷ Podnositelji su 11. svibnja 2016. podnijeli kaznenu prijavu protiv troje počinitelja zbog zločina iz mržnje, i to kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 323.a Kaznenog zakona/2011. u vezi s člankom 87. stavkom 21. Kaznenog zakona/2011., a Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu rješenjem od 17. veljače 2017. odbacilo je kaznenu prijavu s obrazloženjem da je riječ o pravomoćno presuđenoj stvari, što je okolnost koja isključuje kazneni progon, pozivajući se pritom na predmet Europskog suda za ljudska prava (dalje: ESLJP) Maresti protiv Republike Hrvatske (broj 55759/2007., presuda od 25. lipnja 2009.).³⁸ Nastavno na to podnositelji su sucu istrage Županijskog suda u Zagrebu uputili prijedlog za provođenje dokaznih radnji prvog ispitivanja počinitelja (osumnjičenika), no rješenjem suca istrage od 4. listopada 2017. odbijen je prijedlog podnositelja te je potvrđeno stajalište izneseno u rješenju državnog odvjetništva. Nakon toga i žalba podnositelja prijave odbijena rješenjem je Županijskog suda od 15. lipnja 2018. te je potvrđeno rješenje suca istrage.³⁹ Ustavni sud u svojoj je Odluci istaknuo kako se prekršaj iz članka 6. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira i kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 323.a Kaznenog zakona/2011. u određenoj mjeri odnose na isto zaštićeno dobro (javni red), no kaznenim djelom štite se i druga dobra. U konkretnom slučaju u obzir nije uzet homofobni motiv, odnosno

---

³⁵ *Ibid.*

³⁶ Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske od 19. siječnja 2023., broj U-III Bi-2933/2018. („Narodne novine” broj 14/2023.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_02_14_275.html, pristupljeno 23. lipnja 2025.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ *Ibid.*

³⁹ *Ibid.*

mržnja za čije sankcioniranje nije adekvatan prekršajni postupak koji je ne prepoznaje kao obilježje nekog prekršaja niti se postupanje iz mržnje može uzeti kao otegotna okolnost pri odmjeravanju kazne u prekršajnom postupku. Kad je riječ o kaznenom djelu nasilničkog ponašanja iz mržnje, osim javnog reda štiti se ljudsko dostojanstvo žrtve, jednakost građana i duševni integritet žrtve. Za ostvarenje obilježja kaznenog djela nasilničkog ponašanja traži se prouzrokovanje teže posljedice, i to dovođenje drugoga u ponižavajući položaj. Ta posljedica nije sadržana u zakonskom opisu prekršaja iz članka 6. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira niti je element ponižavanja bio sadržan u dispozitivu optužnog prijedloga, zbog čega nije obuhvaćen prekršajnom presudom.⁴⁰ Osim toga, Ustavni sud smatra da u obzir treba uzeti i blagu sankciju koja je propisana za taj prekršaj u usporedbi sa sankcijom zapriječenom za kazneno djelo nasilničkog ponašanja, slijedom čega cjelokupna protupravnost konkretnog događaja nije mogla biti iscrpljena u osudi za prekršaj. Stoga Ustavni sud ocjenjuje da su svrhe dvaju postupaka u konkretnom slučaju komplementarne jer je razvidno da se dvama postupcima nastoje riješiti različiti aspekti društveno nedopuštena ponašanja.⁴¹

Iako je zakonska odredba o prioritetu kaznenog postupka poprilično jasna, te dvije Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske izdvojene su jer problematika koja je iznesena u njima predstavlja najveći izazov za tijela kaznenog progona u slučaju kad se radnjom počinitelja iscrpljuju obilježja prekršaja i kaznenog djela, a to su potencijalna povreda načela *ne bis in idem* te neprepoznavanje obilježja koja izlaze iz okvira zakonskog opisa prekršaja, bilo da je riječ o modusu počinjenja, pobudi počinitelja ili posljedici. Rješavanje tog problema leži u stalnoj edukaciji zaposlenih u tijelima kaznenog progona, ali i u zakonskim rješenjima, pa je tako izmjenom Kaznenog zakona od 2. travnja 2024. kao kvalificiran oblik kaznenog djela nasilničkog ponašanja, među ostalim, uveden i onaj počinjen iz mržnje. Osim toga, policija i državni odvjetnik dužni su u slučaju počinjenja protupravnih djela na javnom mjestu uzeti u obzir i druga kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

4. Obilježja kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 323.a kaznenog zakona

U ovom dijelu rada izložit će se neka obilježja kaznenog djela nasilničkog ponašanja koja su zbog svojeg izričaja, odnosno nedostatne zakonske određenosti, i nadalje podložna razvoju u sudskoj praksi.

---

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ *Ibid.*

4.1. Javno mjesto

Pojam „javnog mjesta” nije definiran u Kaznenom zakonu/2011. ni u Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira, ali ga sudska praksa i pravna teorija redovito tumače jer se to kazneno djelo, s obzirom na pravno dobro koje se njime štiti, može počinuti isključivo na javnom mjestu. U tom smislu Visoki prekršajni sud u svojem je rješenju broj JŽ-205/15 od 5. svibnja 2017. naveo kako se javna mjesta dijele na realna javna mjesta i fiktivna javna mjesta. Realna javna mjesta namijenjena su javnosti, pri čemu su neograničeno otvorena javna mjesta ona koja su trajno dostupna neograničenom broju osoba tako da u bilo koje vrijeme bilo koja osoba ima mogućnost pristupa tom mjestu (ulice, trgovi, putovi, šetališta, parkovi i dr.) i u tom slučaju nije potrebno obrazlagati prisutnost javnosti jer se to samo po sebi podrazumijeva.⁴² Nadalje, ograničeno otvorena javna mjesta namijenjena su neograničenom krugu osoba, međutim ipak postoje određena ograničenja koja se mogu odnositi na vrijeme ili neke druge uvjete pod kojima je pristup na takva mjesta moguć. To su primjerice kazališta, trgovine, ugostiteljski objekti i slično. Daljnja podjela javnog mjesta u odnosu na ocjenu je li kritične zgrade došlo do remećenja javnog reda i mira u vezi s odredbom članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira razgraničava se na fiktivna javna mjesta. To su javna mjesta koja sama po sebi nisu javna mjesta, nego se javnost prosuđuje prema tome je li posljedica nastupila na javnom mjestu (balkoni, terase, dvorišta privatnih kuća i dr.) ili okolnosti koje postoje u vrijeme izvršenja prekršaja čine radnju javnom, bilo da postoji pogled javnosti ili da je posljedica nastupila na javnom mjestu.⁴³ U odnosu na svojstvo stubišta stambene zgrade kao javnog mjesta Odjel za prekršaje iz područja javnog reda i mira i javne sigurnosti Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske 5. studenoga 2021. donio je pravno shvaćanje prema kojem je stubište stambene zgrade fiktivno javno mjesto, a pitanje je li događaj dostupan javnosti (vidno ili čujno) ili je li posljedica nastupila na javnom mjestu utvrđuje se u postupku kao činjenično pitanje u konkretnom predmetu.⁴⁴

Iako virtualni prostor (npr. društvene mreže, forumi, mrežne *chat* sobe) nije automatski javno mjesto u pravnom smislu kao što su ulica ili trg, autorice rada smatraju da se, ako je otvoren i dostupan široj javnosti bez posebnih ograničenja pristupa, može smatrati „javnim” u smislu da se njime koristi velik broj ljudi i da je komunikacija javna. S druge strane, ako je prostor zaštićen lozinkom ili je namijenjen samo

⁴² Rješenje Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske od 15. svibnja 2017., broj JŽ-205/2015., <https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=5da9896f-8fef-4c0e-8fbf-05caecd23b6e>, pristupljeno 22. lipnja 2025.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ Sjednica Odjela za prekršaje iz područja javnog reda i mira i javne sigurnosti od 5. studenog 2021.

određenoj skupini ljudi (npr. zatvorena skupina na Facebooku ili privatni razgovor), tad se ne smatra javnim mjestom. U skladu s time virtualni prostor može imati karakteristike javnog mjesta, ali pravno se ne tretira uvijek kao takav – što može utjecati na prava i obveze korisnika (npr. pitanja privatnosti, govora mržnje, nadzora) pa će biti potrebno pratiti daljnji tijek, odnosno razvoj sudske prakse u pogledu davanja statusa javnog mjesta virtualnom prostoru.

4.2. Osobito drsko ponašanje i ponižavajući položaj

Kazneni zakon/2011. i Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira ne sadržavaju definiciju pojmova „osobito drsko ponašanje” i „ponižavajući položaj”, no njihovo je značenje oblikovano u sudskoj praksi i pravnoj teoriji kao i pojam javnog mjesta. Prema Komentaru Kaznenog zakona Franje Bačića i Stjepana Pavlovića osobito drsko ponašanje karakterizira izrazita bezobzirnost i netrpeljivost počinitelja prema žrtvi, pri čemu nije riječ o običnom drskom ponašanju, nego o onom koje znatno prelazi uobičajene granice.⁴⁵ Takvo ponašanje odlikuje se krajnjim nepoštovanjem žrtve, šokira svojom nemilosrdnošću i brutalnošću, ima cilj svjesno poniziti žrtvu te podrazumijeva ponašanje koje pokazuje izrazitu aroganciju i svjesno ignoriranje društvenih norma, često izvedeno na način koji izaziva zgražanje svojom okrutnošću ili bezosjećajnošću.⁴⁶ Pritom sud u svakom pojedinom slučaju objektivno ocjenjuje stupanj drskosti uzimajući u obzir okolnosti poput javnog karaktera radnji, njihove učestalosti ili intenziteta.⁴⁷ Ponižavajući položaj, prema Bačićevu i Pavlovićevu Komentaru, podrazumijeva dovođenje žrtve u stanje u kojem se ozbiljno narušava njezino dostojanstvo, čast i ugled, često javnim omalovažavanjem, sramoćenjem ili nepoštovanjem njezina položaja uz grube ili nehumane postupke počinitelja.⁴⁸ Taj element definiran je kao „Dovođenje žrtve na javnom mjestu u takvo stanje i situaciju u kojima se maksimalno povređuje, vrijeđa dostojanstvo čovjeka, njegova čast, ugled, samopoštovanje. Očituje se kroz omalovažavanje svega ljudskog, svojstvenog čovjeku, izvrgavanjem ruglu, preziru, sramoćenju, nepoštovanju položaja, ranga, godina. Sve to još može biti praćeno sirovim ili nečovječnim manirima počinitelja i načinima kako on izvodi svoje postupke. Žrtva se zbog nasilja, zlostavljanja ili osobito drskog ponašanja dovodi u položaj poniženja, gazi se njezino ljudsko dostojanstvo,

⁴⁵ Bačić, Franjo, Pavlović Stjepan, *Komentar kaznenog zakona*, Zagreb, 2004., Organizator, str. 1128.-1132.

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

časť i ugled.”⁴⁹ Ključno je razumjeti kako dovođenje žrtve u ponižavajući položaj predstavlja objektivni kriterij kažnjivosti, neovisan o subjektivnom stavu žrtve, što znači da sud procjenjuje postojanje te okolnosti na temelju objektivnih elemenata poput javnog karaktera radnji ili intenziteta nasilja, a ne na temelju žrtvina osjećaja poniženja.⁵⁰ Na primjer, sud može utvrditi ponižavajući položaj ako je žrtva javno izložena sramoti čak i ako ne izražava osjećaj srama. U sudskoj praksi primjer je slučaj gdje je okrivljenik vrijeđao žrtvu pogrđnim izrazima poput „prostitutka” ispred stambene zgrade pred susjedima, uz fizičko guranje, što je sud ocijenio kao ponižavajući položaj zbog narušavanja ugleda žrtve, neovisno o njezinu subjektivnom doživljaju. U drugom je slučaju okrivljenik prisilio žrtvu da javno kleči i moli za oprost na tržnici, što je sud ocijenio kao objektivno ponižavajuće zbog javnog sramoćenja, bez obzira na žrtvin stav.⁵¹

U kontekstu tumačenja kaznenopravnog instituta nasilničkog ponašanja iz članka 323.a Kaznenog zakona/2011. iznimno je važno uočiti kako pravna teorija pristupa pojmu „osobito drskog ponašanja” i „ponižavajućeg položaja”. U svojoj stručnoj analizi iz 2015. godine pravne znanstvenice Dalida Rittossa i Marissabell Škorić detaljno se bave normativnim dosezima novoinkorporiranih kaznenih djela u tad važeći Kazneni zakon, pritom posvećujući posebnu pozornost upravo elementu osobito drskog ponašanja kao ključnom sastojku inkriminacije.⁵² Prema njihovoj interpretaciji „osobito drsko ponašanje” predstavlja oblik ponašanja koji se znatno izdvaja po svojoj intenzivnoj bezobzirnosti, agresivnom tonu i očiglednom ignoriranju temeljnih društvenih norma.⁵³ Točnije, autori navode da je riječ o „osobito bezobzirnom i bezobraznom ponašanju” koje se manifestira vrijednosnim osudama i omalovažavanjem druge osobe odnosno ponašanjem koje pokazuje otvoreno nepoštovanje osnovnih standarda javne komunikacije i međuljudskih odnosa. Ta vrsta postupanja, po njihovu mišljenju, ne može se promatrati kao izoliran verbalni incident ili impulzivna reakcija u afektu, već mora imati obilježja kontinuirane ili izrazito intenzivne agresije koja je usmjerena prema konkretnom pojedincu, pri čemu se ne narušava samo osobno dostojanstvo žrtve nego i opći osjećaj sigurnosti i reda.⁵⁴ Na taj se način uspostavlja razlika između običnog konflikta i ponašanja koje svojim intenzi-

---

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ *Ibid.*

⁵² Škorić, Marissabell, Rittossa, Dalida, *Nova kaznena djela nasilja u Kaznenom zakonu*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, broj 2/2015, str. 483-521., <https://hrcak.srce.hr/157989>, pristupljeno: 23. lipnja 2025.

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*

tetom i karakterom doista prelazi granicu zakonom dopuštenog, odnosno postaje pravno relevantno. U takvu okviru tumačenja Škorić i Rittossa dodatno naglašavaju da je osobito drsko ponašanje po svojoj prirodi izravno pokazivanje netolerancije i nadmoći, često praćeno psihološkim pritiskom, verbalnim napadima i ponašanjem koje javnost može objektivno doživjeti kao prijeteće ili ponižavajuće.⁵⁵ Ono što takvo ponašanje izdvaja kao kazneno relevantno nije isključivo subjektivni osjećaj povrijeđenosti kod žrtve, nego njegova objektivno uočljiva dimenzija – dakle sposobnost izazivanja šireg društvenog osjećaja zgražanja, nesigurnosti i moralne osude.⁵⁶ U tom smislu Škorić jasno podcrtava kako se u pravnoj kvalifikaciji mora primijeniti objektivni kriterij kažnjivosti, pri čemu sud ocjenjuje jesu li radnje počinitelja takve naravi da u kontekstu konkretnih okolnosti predstavljaju očitu povredu temeljnih društvenih norma i minimuma međuljudskog poštovanja.⁵⁷ Dovođenje žrtve u ponižavajući položaj, kako navodi Škorić, u tom je kontekstu rezultat ponašanja koje karakterizira visok stupanj brutalnosti, upornosti i javne vidljivosti u kojemu je javno poniženje nerijetko i sama svrha djelovanja počinitelja. Takvo ponašanje u pravilu dovodi do narušavanja osobnog dostojanstva žrtve, ali i ukupnog društvenog poretka, čime ispunjava kriterije za pravnu sankcioniranost uz institut nasilničkog ponašanja.⁵⁸ Upravo taj objektivizirani pristup, koji ne ovisi isključivo o subjektivnom osjećaju povrijeđenosti žrtve, omogućava pravosuđu stabilan normativni oslonac pri kvalifikaciji određenog ponašanja kao kaznenog djela.⁵⁹

Praktična primjena teorijskih okvira koje izlažu Škorić i Rittossa u pravnoj praksi često nailazi na izazove povezane s dokazivanjem i preciznim definiranjem granica osobito drskog ponašanja. U tom kontekstu relevantne su odluke sudova, koji su dodatno precizirali i potvrdili kriterije za kvalifikaciju takva ponašanja.

Presuda Županijskog suda u Varaždinu, broj Kž-27/2025. od 18. ožujka 2025., predstavlja vrijedan primjer primjene odredbi članka 323.a Kaznenog zakona, posebno u pogledu razumijevanja i dokazivanja osobito drskog ponašanja.⁶⁰ Sud u svojem obrazloženju precizno definira kriterije prema kojima se takvo ponašanje može kvalificirati kao kazneno djelo naglašavajući kako je riječ o radnjama koje „neprihvatljivim načinom krše temeljna pravila suživota i dostojanstva drugih osoba”.⁶¹ U

---

⁵⁵ *Ibid.*

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.*

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Presuda Županijskog suda u Varaždinu od 18. ožujka 2025., broj Kž-27/2025.

⁶¹ *Ibid.*

konkretnom slučaju sud je istaknuo da osobito drsko ponašanje uključuje „izraženu bezobzirnost i aroganciju” u brutalnim napadima na druge osobe koji su sami sebi svrha, koji nisu ničime motivirani i predstavljaju puko, bezrazložno izživljavanje s posljedicom stvaranja osjećaja poniženja i osramoćenosti te zlonamjerne izvrnutosti ruglu i prijeziru, ne samo kod žrtve nego građana uopće.⁶² Sud je pritom naglasio da su takve radnje „uporne i sistematske, te narušavajući javni red, dovode do poniženja i degradacije drugih”.⁶³ Važan element u obrazloženju sudske odluke odnosi se na „objektivni kriterij kažnjivosti”, gdje sud napominje da se procjena osobito drskog ponašanja i dovođenja žrtve u ponižavajući položaj ne smije oslanjati isključivo na subjektivni osjećaj žrtve, nego mora postojati jasna manifestacija štetnog djelovanja koja je prepoznatljiva i nezavisna od osobnih doživljaja.⁶⁴ Taj aspekt potvrđuje i tezu koju navode Škorić i Ritossa – da osobito drsko ponašanje ima karakter javne demonstracije netolerancije i nadmoći.

Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi broj III Kr 149/08-3 od 22. srpnja 2009. zauzima stav da je ponižavajući položaj objektivni uvjet kažnjivosti, a obrazlaže kako je riječ o stupnju poniženja koji je izravna posljedica izživljavanja nad žrtvom.⁶⁵ Isto tako Županijski sud u Zagrebu u presudi broj Kž-402/2021. od 7. lipnja 2021. obrazlaže kako kazneno djelo nasilničkog ponašanja ima ukupno četiri zakonska obilježja koja su po mišljenju suda sva objektivne naravi. Kao prvo obilježje naveden je način počinjenja djela koji se određuje kao nasilje, zlostavljanje i izživljavanje. Drugo je obilježje mjesto počinjenja djela, za što je bitno da je počinjeno na javnom mjestu, a treće je obilježje ponižavajući položaj žrtve. Sud obrazlaže to ponižavajuće obilježje i navodi da, iako subjektivne naravi (u smislu da ono kod drugih kaznenih djela mora biti obuhvaćeno krivnjom počinitelja), u ovom slučaju ima objektivnu narav time što se kazneno djelo čini na javnom mjestu. Stoga položaj žrtve valja objektivno sagledati u tom okviru.⁶⁶

Zaključno, može se utvrditi kako pojmovi „osobito drsko ponašanje” i „ponižavajući položaj”, iako nisu precizno definirani u zakonskom tekstu, dobivaju svoje konkretno pravno značenje tumačenjem pravne teorije i oblikovanjem ustrajne sudske prakse. Pravna znanost upozorava na to da je osobito drsko ponašanje ono ponašanje koje karakterizira visok stupanj društvene neprihvatljivosti, agresivnosti, brutalnosti i nepoštovanja osnovnih norma suživota. Takvo ponašanje nadilazi uobičajene raz-

---

⁶² *Ibid.*

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ *Ibid.*

⁶⁵ Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 22. srpnja 2009., broj III Kr 149/08-3.

⁶⁶ Presuda Županijskog suda u Zagrebu od 7. lipnja 2021., broj Kž-402/2021.

mirice i konflikte te postaje pravno relevantno kad je usmjereno prema degradaciji i dehumanizaciji žrtve u mjeri koja je očito suprotna vrijednostima civiliziranog društva. S druge strane, ponižavajući položaj predstavlja objektivno mjerljivu posljedicu takva ponašanja. U skladu sa stavovima sudske prakse osobni osjećaj žrtve, premda nezanemariv, nije odlučujući kriterij za postojanje ovog obilježja, nego se procjena temelji na objektivnim okolnostima slučaja i dojmu koji bi takvo ponašanje izazvalo kod razumnog promatrača. Ponižavajući položaj stoga se očituje u javnoj diskreditaciji, sramoćenju, povredi časti i dostojanstva žrtve, pri čemu je odlučujuće postojanje vanjskih znakova koji upućuju na to da je žrtva dovedena u situaciju podčinjavanja, nemoći i socijalne degradacije.

U tom smislu moguće je povući i paralelu s drugim kaznenopravnim institutima u kojima se upotrebljava objektivizirani kriterij procjene. Tako primjerice kod kaznenog djela prijetnje iz članka 139. Kaznenog zakona/2011. zakonodavac ne traži da žrtva subjektivno osjeti strah ili nelagodu, već da prijetnja bude objektivno podobna izazvati takav osjećaj kod prosječne osobe u konkretno zadanim okolnostima. Takav pristup omogućava pravnu sigurnost i predvidljivost te smanjuje rizik arbitrarnih tumačenja koja bi proizlazila iz subjektivnih osjećaja svake pojedine žrtve. Upravo je zato i kod kaznenog djela nasilničkog ponašanja odlučujuće da ponašanje bude objektivno uvredljivo i društveno neprihvatljivo, a posljedica u smislu poniženja jasno prepoznatljiva u stvarnosti.

Sličan princip objektivnosti nalazi se i u kaznenom djelu nasilja u obitelji iz članka 179.a Kaznenog zakona/2011., gdje se naglašava važnost procjene učestalosti, intenziteta i karaktera nasilničkog ponašanja koje ozbiljno narušava sigurnost i dostojanstvo žrtve. Ni u tom slučaju pravni sustav ne ovisi isključivo o subjektivnom doživljaju žrtve, nego temeljito analizira okolnosti i učinke ponašanja počinitelja, čime se omogućuje djelotvorna zaštita i pravna sankcija. Time se dodatno potvrđuje opći kaznenopravni trend objektivizacije pravno relevantnih obilježja kod delikata koji zadiru u osobni integritet i dostojanstvo.

Slijedom navedenoga može se zaključiti da je u cilju pravilne primjene kaznenog prava nužno tumačiti pojmove osobito drskog ponašanja i ponižavajućeg položaja u skladu s ustaljenim pravnim standardima uz naglasak na objektivnu procjenu štetnosti i društvene neprihvatljivosti ponašanja. Time se osigurava zaštita temeljnih prava i pravna sigurnost svih sudionika u kaznenom postupku.

5. Odnos kaznenog djela nasilničkog ponašanja s drugim kaznenim djelima s elementima nasilja i komparativni pregled sa zemljama regije

Kazneno djelo nasilničkog ponašanja po svojem se zakonskom opisu, točnije objektivnim obilježjima, može preklapati s kaznenim djelima protiv života i tijela te osobne slobode pod uvjetom da su ta djela počinjena na javnom mjestu. Valja istaknuti i kako dovodenje u ponižavajući položaj žrtve nije subjektivno nužno, nego je dovoljno da je takvo ponašanje objektivno podobno za izazivanje poniženja, vrijeđanja, narušavanja mira ili dostojanstva. Glavni je zadatak državnog odvjetnika, ali i policije, ispravno kvalificirati kazneno djelo uvažavajući sve okolnosti. Pritom se u konkretnom slučaju naglasak stavlja na subjektivnu sastavnicu kaznenog djela i određenje koje se pravno dobro štiti.

5.1. Tjelesna ozljeda

Kazneno djelo tjelesne ozljede iz članka 117. Kaznenog zakona/2011. normirano je u glavi kaznenih djela protiv života i tijela. Osnovni oblik iz članka 117. stavka 1. Kaznenog zakona/2011. čini onaj tko drugoga tjelesno ozlijedi ili mu naruši zdravlje, za što je propisana kazna zatvora do jedne godine, a to se progoni po privatnoj tužbi. Ako je kazneno djelo iz članka 117. stavka 1. Kaznenog zakona počinjeno iz mržnje prema bliskoj osobi ili prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće, ili kao službena osoba u obavljanju službe ili odgovorna osoba u obavljanju javne ovlasti, počinitelj će dobiti kaznu zatvora od jedne do tri godine.⁶⁷ Zakonodavno rješenje prema kojem se za kazneno djelo nasilničkog ponašanja progoni po službenoj dužnosti, a koje obuhvaća nasilje i dolazi u obzir kad nije počinjeno teže kazneno djelo, predstavlja učinkovit mehanizam za žrtve kaznenog djela tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 1. Kaznenog zakona/2011. jer se umjesto podnošenja privatne tužbe sudu, što predstavlja i trošak podноситelju tužbe, na državno odvjetništvo prebacuje obveza kaznenog progona zbog kaznenog djela nasilničkog ponašanja. Dakako, to je moguće ako je državni odvjetnik utvrdio da je počinitelj imao namjeru poniziti žrtvu na javnom mjestu, a ne ju tjelesno povrijediti.

Osim toga, i za kazneno djelo tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 1. Kaznenog zakona/2011. za državno odvjetništvo postoji opcija kaznenog progona zbog kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 2. Kaznenog zakona/2011., tim više što će državno odvjetništvo, kao i sud, izbjeći trošak sudskomedicinskog

⁶⁷ *Op. cit.* u bilj. 2, članak 117.

vještačenja radi utvrđivanja kvalifikacije tjelesne ozljede i mehanizma njezina nastanka. Posebni maksimum za kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 2. Kaznenog zakona/2011. viši je od posebnog maksimuma za kazneno djelo tjelesne ozljede iz članka 117. stavka 2. Kaznenog zakona/2011.

5.2. Prijetnja

U odnosu na kazneno djelo prijetnje razmotrit će se oblik propisan u članku 139. stavku 2. Kaznenog zakona/2011. Prema njemu će se kaznom zatvora do tri godine kazniti onaj tko drugomu ozbiljno prijeti da će njega ili njemu blisku osobu usmrтити, teško tjelesno ozlijediti, oteti ili mu oduzeti slobodu, nanijeti zlo podmetanjem požara, eksplozijom, ionizirajućim zračenjem, oružjem, opasnim oruđem ili drugim opasnim sredstvom ili će mu uništiti društveni položaj ili materijalni opstanak.⁶⁸ Za kazneno djelo iz članka 139. stavka 2. Kaznenog zakona/2011. progoni se po prijedlogu.⁶⁹ U praksi se nerijetko događa da žrtva protiv počinitelja, bilo tijekom pretkaznenog postupka ili tijekom rasprave, odustane od prijedloga za progon, što predstavlja osnovu za donošenje rješenja o odbačaju kaznene prijave,⁷⁰ odnosno presude kojom se odbija optužba⁷¹. Državni odvjetnik ne bi smio *a priori* odbaciti takvu prijavu samo zato što više ne postoji interes žrtve za progonom počinitelja, već je dužan, ako je kazneno djelo počinjeno na javnom mjestu, uzeti u obzir i kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 1. Kaznenog zakona/2011. Pritom će mu, za razliku od slučaja iz potpoglavlja 4.1., biti lakše utvrditi namjeru počinitelja jer i ustrašivanje i ponižavanje u suštini imaju cilj povrijediti, obeshrabiliti ili slomiti samopoštovanje druge osobe.

Potrebno je istaknuti da je moguć realni stjecaj⁷² kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. Kaznenog zakona/2011. i nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 1. Kaznenog zakona/2011. No u tom slučaju nužno je kumulativno ispunjenje bitnih obilježja obaju kaznenih djela, odnosno to da je riječ o različitim radnjama ili

⁶⁸ *Ibid.*, članak 139. stavak 2.

⁶⁹ *Ibid.*, članak 139. stavak 4.

⁷⁰ Okolnost koja isključuje kazneni progon, prema članku 206. stavku 1. točki 2. Zakona o kaznenom postupku.

⁷¹ Prema članku 452. točki 4. Zakona o kaznenom postupku sud će izreći presudu kojom se optužba odbija, među ostalim, i kad je ovlaštena osoba odustala od prijedloga.

⁷² Realni stjecaj postoji kad počinitelj poduzimanjem više samostalnih radnji počini više kaznenih djela za koja mu se istodobno sudi. Vidjeti više: Horvatić, Željko, Derenčinović, Davor, Cvitanović Leo, *Kazneno pravo Opći dio 2: Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Biblioteka Udžbenici, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2017., str. 182. – 183.

učincima koje zasebno ostvaruju zaštitne svrhe svakog djela. Tako je Županijski sud u Zagrebu u svojoj odluci broj Kž-402/2021. od 7. lipnja 2021. osudio optuženika koji je u *fitness*-centru s ciljem dovođenja u ponižavajući položaj te ustrašivanja i uznemirivanja fizički napao oštećenika dok je trčao na pokretnoj traci. Metalnom šipkom zadao mu je tjelesne ozljede u predjelu glavu i tijela govoreći pritom da će ga ubiti. Počinio je i kazneno djelo prijetnje iz članka 139. stavka 2. Kaznenog zakona/2011. i nasilničkog ponašanja iz članka 323.a Kaznenog zakona/2011., sve u vezi s člankom 51. Kaznenog zakona/2011.⁷³

U slučaju prividnog stjecaja kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. Kaznenog zakona/2011. i kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 323. stavka 1. Kaznenog zakona/2011. – odnosno kad počinitelj jednom ili više radnji ispunjava bića dvaju ili više kaznenih djela, ali se osuđuje samo za jedno od njih⁷⁴ – stajalište je autorica da prednost treba dati kaznenom djelu nasilničkog ponašanja. Iako je ono u suštini supsidijarno, ta supsidijarnost ne odnosi se na kaznena djela iste „težine”, nego na kaznena djela za koja je propisana stroža kaznenopravna sankcija. Dakle, u slučaju da počinitelj žrtvi (npr. susjedu) na ulici uputi prijetnje smrću i vrijeđa ga, čemu prisustvuju prijatelji žrtve, ispravno je to kvalificirati kao kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 1. Kaznenog zakona/2011., a ne prijetnje iz članka 139. stavka 2. Kaznenog zakona/2011. jer se kaznenim djelom nasilničkog ponašanja, usprkos jednakoj propisanoj kazni, štiti šire pravno dobro, odnosno javni red koji, među ostalim, uključuje integritet, mir i osobnu slobodu žrtve, ali i svih prisutnih.⁷⁵ Iako bi za državnog odvjetnika odustanak žrtve od progona počinitelja značio završetak rada na predmetu, takva skučenost u radu u suštini je vrlo štetna i za zaštitu prava i interesa žrtava, ali i povjerenje u pravni poredak.

⁷³ Garačić, Ana, *Kazneni zakon u sudskoj praksi*, II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Posebni dio (II), Rijeka, 2023., str. 842. – 843.

⁷⁴ Stjecaj kaznenih djela. *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/stjecaj-kaznenih-djela> pristupljeno 30. lipnja 2025.

⁷⁵ Takvo stajalište ima i Bogdan Zlatarić, prema kojem je moguć stjecaj između nasilničkog ponašanja i drugih kaznenih djela za koja je predviđena jednaka kazna jer bi u protivnome povreda javnog reda ostala nekažnjena. Stjecaj između nasilničkog ponašanja i blažih kaznenih djela prividan je uslijed konsumpcije. Vidi više: Zlatarić, Bogdan, *Novo kazneno djelo nasilničkog ponašanja na javnom mjestu*, Jugoslavenska revija za kriminologiju i krivično pravo, 2/1967, str. 184 – 185.

5.3. Uređenje kaznenog djela nasilničkog ponašanja u zemljama regije⁷⁶

U Republici Srbiji nasilničko ponašanje regulirano je člankom 344. Krivičnog zakonika kao kazneno djelo protiv javnog reda i mira te obuhvaća grube uvrede, zlostavljanje, vršenje nasilja, izazivanje tuče te drsko ili bezobzirno ponašanje s kaznom zatvora do tri godine.⁷⁷ Prema Igrački (2013.) nasilje se definira kao uporaba sile ili prijetnje kojima se ugrožavaju pravno zaštićena dobra, dok drsko ponašanje podrazumijeva bahatost i besosjećajnost koji izazivaju strah ili uznemirenost.⁷⁸ Zakon ne daje eksplicitne definicije, ali doktrina detaljno razrađuje pojmove, npr. grube uvrede kao napade na čast, a zlostavljanje kao fizičke ili psihičke bolove ispod praga tjelesne ozljede.⁷⁹ Djelo zahtijeva znatno ugrožavanje mira građana ili teže narušavanje javnog reda s fokusom na kolektivnu zaštitu.⁸⁰

Srpski zakon šire definira radnje (uključuje grube uvrede i izazivanje tuče), dok hrvatski zakon uže formulira djelo s fokusom na ponižavanje pojedinca. Srpski zakon također naglašava kolektivnu zaštitu (mir građana), dok Hrvatska štiti individualno dostojanstvo, a srpska doktrina detaljnije razrađuje pojmove nasilja i drskosti, za razliku od hrvatske, koja više ovisi o sudskim interpretacijama.

U Bosni i Hercegovini kazneno djelo nasilničkog ponašanja nije regulirano na državnoj razini (KZ BiH/2003. ga ne obuhvaća), nego entitetskim zakonima (KZ F BiH/2003. u čl. 339., KZ RS/2017. u čl. 372., KZ BD/2003. u čl. 339.).⁸¹ Temeljni oblik obuhvaća grube uvrede, zlostavljanje, vršenje nasilja, izazivanje tuče ili naroči-

⁷⁶ Ovo kazneno djelo nije svojstveno zemljama Europske unije. U Saveznoj Republici Njemačkoj najbližije je kazneno djelo *Landfriedensbruch* (remećenje mira), normirano u članku 125. Strafgesetzbuch (StGB), te se suštinski preklapa s kaznenim djelom izazivanja nereda iz članka 324. Kaznenog zakona/2011. Vidi više: Rotsch, Thomas, „*Beteiligung am Landfriedensbruch?*“, *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik*, 12/2015, str. 577. – 585., https://www.zis-online.com/dat/artikel/2015_12_968.pdf, pristupljeno: 16. rujna 2025.

⁷⁷ Krivični zakonik Republike Srbije („Sl. glasnik RS” broj 85/2005., 88/2005. – ispr., 107/2005. – ispr., 72/2009., 111/2009., 121/2012., 104/2013., 108/2014., 94/2016., 35/2019. i 94/2024.).

⁷⁸ Igrački, Jasmina, *Nasilničko ponašanje: krivičnopravni i kriminološki aspekt*, Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja, 2013/ Vol. XXXII / 2 /, str. 203. – 213., <http://institutecsr.iksi.ac.rs/365/1/jasmina%20igra%C4%8Dki%20%283%29.pdf>, pristupljeno: 16. rujna 2025.

⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH” broj 36/2003., 21/2004. – ispr., 69/2004., 18/2005., 42/2010., 42/2011., 59/2014., 76/2014., 46/2016., 75/2017., 31/2023. i 58/2025.), Krivični zakon Republike Srpske („Sl. glasnik RS” broj 64/2017., 104/2018. – odluka US, 15/2021., 89/2021., 73/2023., „Sl. glasnik BiH” broj 9/2024. – odluka US BiH, „Sl. glasnik RS” 105/2024. – odluka US, 19/2025., „Sl. glasnik BiH” broj 14/2025. – odluka US BiH i „Sl. glasnik RS”

to drsko/bezobzirno ponašanje uz posljedicu ugrožavanja spokoja građana (F BiH i BD) ili sigurnosti drugoga s uznemirivanjem/stрахom i remećenjem javnog reda (RS).⁸² Prema Lukaču (2024.) nasilje se tumači kao uporaba fizičke ili psihičke sile kojom se ugrožava tjelesni integritet ili sloboda, dok drsko ponašanje podrazumijeva bahato ponašanje izazivajuće strah ili uznemirenost.⁸³ Zakon ne daje eksplicitne definicije, ali sudska praksa naglašava „ugrozu građanskog mira” kao ključnu posljedicu iako je ona kritizirana zbog nejasnoće i preširoke formulacije. To dovodi do divergentnih tumačenja i poteškoća u dokazivanju (npr. razgraničenje od prekršaja ili tjelesnih ozljeda).⁸⁴

I BiH (entitetski zakoni) i Hrvatska (čl. 323.a Kaznenog zakona/2011.) reguliraju nasilničko ponašanje kao djelo protiv javnog reda i mira s kaznama do tri godine zatvora, fokusirajući se na nasilje, zlostavljanje i drskost u javnom kontekstu. Sustavi nemaju formalne zakonske definicije pojmova, oslanjajući se na sudsku praksu i doktrinu, te zahtijevaju posljedicu poput ugrožavanja mira ili ponižavanja.

6. Zaključak

Kazneno djelo nasilničkog ponašanja iz čl. 323.a Kaznenog zakona/2011. uvedeno je radi zaštite temeljnih društvenih vrijednosti: javnog reda, osobnog dostojanstva i osjećaja sigurnosti pojedinaca. Međutim, kazneno sankcioniranje tog djela nedvojbeno izaziva teorijske i praktične dileme koje utječu na njegovu budućnost u kaznenopravnom sustavu.

Širina, odnosno nedovoljna određenost pojedinih pojmova koji čine zakonski opis (kao što je to obrađeno u četvrtom poglavlju) stvara određeni stupanj pravne nesigurnosti, a kod građana nepostojanje jasne predodžbe o tome koje je ponašanje kazneno relevantno. Za nekoga će pljuvanje u lice i polijevanje vodom na trgu biti osobito drsko ponašanje, dok za nekoga neće, pa je tako na sudovima i državnim odvjetništvima zadatak da kreiraju dosljednu praksu na temelju koje će se razvijati daljnja zakonodavna rješenja u vidu definiranja pojedinih sastavnica tog kaznenog djela. S obzirom na nepostojanje obveznog školskog modula pravne i političke pismenosti,

---

broj 31/2025.), Krivični zakon Brčko Distrikta („Sl. glasnik Brčko Distrikta BiH” broj 19/2020. – pročišćen tekst, 3/2024. i 14/2024.).

⁸² *Ibid.*

⁸³ Lukač, ALEN, *Kazneno djelo nasilničko ponašanje u Bosni i Hercegovini – teorijski i praktični problemi*, pregledni znanstveni rad, Pravni vjesnik, vol. 40, no. 1, 2024., str. 119 – 142, <https://hrcaj.srce.hr/file/457702>, pristupljeno 16. rujna 2025.

⁸⁴ *Ibid.*

koji bi djeci i mladima od najranijih dana u obrazovnim institucijama pružio znanje o pravima i obvezama kao građanina, unošenje definicija pojmova nasilja, zlostavljanja, izivljavanja i osobito drskog ponašanja u Kazneni zakon, na temelju dosadašnje sudske prakse, predstavljalo bi važan korak za pravnu sigurnost u pogledu tog kaznenog djela, ali i drugih kaznenih djela koja u svojim zakonskim opisima sadržavaju te pojmove. Primjena Kaznenog zakona kod maloljetnika zahtijeva dodatnu pozornost jer empirijski podatci pokazuju da je znatan dio počinitelja mlađi od 18 godina. Kod djece i adolescenata odvratajući je učinak kaznenih sankcija upitan, a represivni pristup može izazvati paradoksalne učinke poput stigmatizacije ili povećanja rizika od ponovljenog nasilja. Iako se poteškoće i problemi kod djece i mladih primarno rješavaju u okviru sustava socijalne skrbi i zdravlja, ističe se da odgojne mjere kao maloljetničke sankcije iz Zakona o sudovima za mladež predstavljaju najučinkovitiji instrument za sprječavanje vršnjačkog nasilja kod maloljetnika. Njihov je cilj pružiti zaštitu, brigu i nadzor, osigurati opću i stručnu naobrazbu, razvijati cjelokupnu ličnost maloljetnika te jačati njegovu osobnu odgovornost kako bi se spriječilo ponavljanje kaznenih djela.⁸⁵ Takav pristup omogućuje kombinaciju preventivne i korektivne funkcije, smanjuje rizik od stigmatizacije, a istodobno doprinosi resocijalizaciji i stvarnoj socijalnoj promjeni.

Nadalje, ovo se kazneno djelo u praksi katkad koristi kao rezervna kvalifikacija kad se ne može dokazati neko drugo kazneno djelo s elementima nasilja, počinjeno na javnom mjestu, što otvara prostor za široku represiju i arbitrarnost. Međutim, arbitrarnost treba jasno razlikovati od svestranog i savjesnog pristupa državnog odvjetnika u provođenju učinkovite istrage jer se samo na takav način mogu uspješno zaštititi prava žrtve. Državni je odvjetnik u bilo kojoj fazi postupka dužan s jednakom pozornošću utvrđivati činjenice koje idu kako na štetu, tako i u korist okrivljenika. Točnije, stav državnog odvjetnika spram okrivljenika nije crno-bijel.⁸⁶

Također, za kvalificirani oblik kaznenog djela nasilničkog ponašanja iz članka 323.a stavka 2. Kaznenog zakona/2011. propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Uspoređujući taj raspon kazne s onim za kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179.a Kaznenog zakona/2011. (kazna zatvora od jedne do tri godine) koje podrazumijevaju određeno trajanje izloženosti nasilnog ponašanja prema bliskoj osobi, jasno je kako je zakonodavac upao u proturječje, barem u dijelu koji se tiče posebnog maksimuma. Hipotetski, okrivljenik kod kojeg postoje određene otegotne

⁸⁵ Zakon o sudovima za mladež („Narodne novine” broj 84/2011., 143/2012., 148/2013., 56/2015., 126/2019.), članak 6.

⁸⁶ Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine” broj 152/2008., 76/2009., 80/2011., 91/2012., 143/2012., 56/2013., 145/2013., 152/2014., 70/2017., 126/2019., 126/2019., 130/2020., 80/2022., 36/2024., 72/2025.), članak 9.

okolnosti poput kaznene osuđivanosti za kazneno djelo nasilničkog ponašanja može biti osuđen na kaznu zatvora do pet godina, dok bi za nasilje u obitelji mogao biti osuđen na kaznu zatvora do tri godine iako je nasilničko ponašanje najčešće jednokratni čin, a nasilje u obitelji u pravilu je trajno kazneno djelo koje se očituje u ponavljanoj, kontinuiranoj nasilju tijekom određenog razdoblja.

Usprkos navedenim izazovima autorice rada smatraju da se jasno definiranim zakonskim rješenjem očekuje veći stupanj zaštite javnog reda i sigurnosti, i to u dvostrukom smislu. Preventivno, jasnim definiranjem kaznenog djela i njegova kvalificiranog oblika, šalje se snažna poruka da će svaki oblik nasilničkog ponašanja biti sankcioniran, čime se potencijalni počinitelji odvraćaju od činjenja djela. Ta funkcija oslanja se na teoriju odvraćanja (*deterrence theory*), prema kojoj jasno utvrđene zakonske posljedice, uz dosljednu primjenu, mogu smanjiti učestalost neželjenog ponašanja. Represivno, zakonsko rješenje omogućuje učinkovitu reakciju na već počinjena djela nasilničkog ponašanja, uključujući zaštitu žrtava.

Jasno definiranje obuhvatilo bi izmjenu članka 87. Kaznenog zakona tako da se dodaju značenja pojмова „osobito drskog ponašanja” (npr. verbalno ili fizičko izazivanje, omalovažavanje, ometanje drugih osoba u javnom prostoru), „ponižavajućeg položaja” (npr. stanje u kojem je žrtva svjesno izložena omalovažavanju ili degradaciji pred drugima) i „nasilja” (npr. upotreba ili prijetnja fizičkom, psihičkom ili emocionalnom prisilom radi toga da se druga osoba povrijedi, zastraši ili prisili). Također bi kao kvalificirani oblik, posebice uzevši u obzir prirodu međuvršnjačkog nasilja, trebalo uvesti ponovljeno nasilničko ponašanje ili nasilje u skupini.

Iako empirijski podatci o specifičnom učinku ovog kaznenog djela u Hrvatskoj još nisu u potpunosti dostupni, teorijske osnove upućuju na to da kombinacija jasnih norma, kvalificiranih oblika djela i dosljedne sudske prakse može imati znatan preventivni učinak te pridonijeti održavanju javnog reda i mira. Ovaj pristup također omogućuje da društvo reagira na nasilje koje je dosad bilo zakonski „nevidljivo”, jačajući pritom osjećaj pravne sigurnosti i vladavinu prava. Izložene brojke o porastu međuvršnjačkog nasilja i nasilničkog ponašanja općenito ne upućuju nužno na zaključak da je naše društvo „nasilnije” nego prije, već je izgledno da se određena kaznena djela s elementima nasilja (iz razloga navedenih u petom poglavlju), kvalificiraju kao nasilničko ponašanje. Osim toga, usprkos velikoj tamnoj brojci, nesporno je da se medijskim izvještavanjem, ali i edukacijom, uspjela podići svijest među građanima o nedopustivosti nasilničkog ponašanja, slijedom čega je neizbježno to da će u budućnosti doći do porasta prijavljenih kaznenih djela i počinitelja.

LITERATURA

BIBLIOGRAFIJA:

- Bačić, Franjo, Pavlović, Stjepan, *Komentar kaznenog zakona*, Zagreb, 2004., Organizator, str. 1128. – 1132.,
- Batori, Maja, Ćurlin, Marina, Babić, Dragan, *Nasilje putem Interneta među adolescentima*, Zdravstveni glasnik, 2020., Vol. 6. No. 1., str. 104. – 114., <https://hrcak.srce.hr/file/347140>, pristupljeno: 15. rujna 2025.,
- Garačić, Ana, *Kazneni zakon u sudskoj praksi*, II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Posebni dio (II.), Rijeka, 2023., str. 841. – 843.,
- Getoš Kalac, Anna-Maria, Pribisalić, Dalia, *Tamna i svijetla strana tamne brojke kriminala: o izazovima istraživanja nepoznanica i blagoslovu neznanja*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 70 (5), 2020., str. 637.-673. <https://doi.org/10.3935/zpřz.70.5.03>, pristupljeno: 30. kolovoza 2025.,
- Horvatić, Željko, Derenčinović, Davor, Cvitanović Leo, *Kazneno pravo Opći dio 2: Kazneno djelo i kaznenopravne sankcije*, Biblioteka Udžbenici, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2017., str. 182. – 183.
- Igrački, Jasmina, *Nasilničko ponašanje: krivičnopravni i kriminološki aspekti*, Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja, 2013/ Vol. XXXII / 2 /, str. 203. - 213., <http://institute-csr.iksi.ac.rs/365/1/jasmina%20igra%C4%8Dki%20%283%29.pdf>, pristupljeno: 16. rujna 2025.,
- Josipović, Ivo, Novak Hrgović, Karmen, Načelo ne bis in idem u kontekstu prekršajnog, kaznenog i upravnog prava, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 23, broj 2/2016, str. 469. - 507., <https://hrcak.srce.hr/file/261535>, pristupljeno 17. rujna 2025.
- Lukač, Alen, *KAZNENO DJELO NASILNIČKO PONAŠANJE U BOSNI I HERCEGOVINI – TEORIJSKI I PRAKTIČNI PROBLEMI*, Pregledni znanstveni rad, Pravni vjesnik, Vol. 40, No. 1, 2024., str. 119. – 142., <https://hrcak.srce.hr/file/457702>, pristupljeno: 16. rujna 2025.,
- Munivrana Vajda, Maja, Šurina Marton, Andrea, *Zločini iz mržnje u Republici Hrvatskoj – neki teorijski i praktični prijepori*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, vol. 26, broj 2/2019, str. 389. – 416., <https://hrcak.srce.hr/file/338600>, pristupljeno: 16. rujna 2025.,
- Novoselec, Petar, *Druga novela Kaznenog zakona*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 21 (2), 439-466, str. 455 – 461., <https://hrcak.srce.hr/file/211826>, pristupljeno 27. kolovoza 2025.,
- Rotsch, Thomas, „Beteiligung am“ *Landfriedensbruch?*, Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik, 12/2015, str. 577. – 585., https://www.zis-online.com/dat/artikel/2015_12_968.pdf, pristupljeno: 16. rujna 2025.,
- Šentija Knežević, Mirela, Kuculo, Iva, Ajduković, Marina, *Rizična ponašanja djece i mladih: Javnozdravstvena perspektiva*, Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, Vol. 55 No 2., 2019., str. 71 – 73., <https://hrcak.srce.hr/clanak/338872>, pristupljeno: 15. rujna 2025.,

- Škorić, Marissabell, Rittossa, Dalida: *Nova kaznena djela nasilja u Kaznenom zakonu*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, broj 2/2015, str. 483-521., <https://hrcak.srce.hr/157989>, pristupljeno: 23. lipnja 2025.
- Vrhovnik, Andrija, *Elektroničko nasilje među djecom i mladima*, Psyche: Časopis studenata psihologije, Vol. 2, No. 1, 2019., str. 83., <https://hrcak.srce.hr/clanak/448760>, pristupljeno: 15. rujna 2025.,
- Vrselja, Ivana, Sučić, Ines, Franc, Renata, *Počinitelji i žrtve vršnjačkog nasilja: Uloga osobina ličnosti i prihvaćenosti među vršnjacima*, Zbornik radova sa skupa „Nasilje nad djecom i među djecom“, 2008., str. 151. – 180., <https://www.tic-za-djecu.hr/wp-content/uploads/2018/02/zbornik-radova-s-2-skupa-posvecenog-pitanjima-nasilja-Psihologija-i-nasilje-u-suvremenom-drustvu.pdf>, pristupljeno: 15. rujna 2025.,
- Zlatarić, Bogdan, *Novo kazneno djelo nasilničkog ponašanja na javnom mjestu*, Jugoslavenska revija za kriminologiju i krivično pravo, 2/1967, str. 184-185.

PROPISI I DOKUMENTI:

- Kazneni zakon („Narodne novine” 110/1997., 27/1998., 50/2000., 129/2000., 84/2005., 51/2001., 111/2003., 190/2003., 105/2004., 71/2006., 110/2007.).
- Kazneni zakon („Narodne novine” broj 56/2015., 61/2015., 101/2017., 118/2018., 126/2019., 84/2021., 114/2022., 114/2023. i 36/2024.).
- Krivični zakonik Republike Srbije („Sl. glasnik RS” broj 85/2005., 88/2005. – ispr., 107/2005. – ispr., 72/2009., 111/2009., 121/2012., 104/2013., 108/2014., 94/2016., 35/2019. i 94/2024.).
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH” broj 36/2003., 21/2004. – ispr., 69/2004., 18/2005., 42/2010., 42/2011., 59/2014., 76/2014., 46/2016., 75/2017., 31/2023. i 58/2025.).
- Krivični zakon Republike Srpske („Sl. glasnik RS” broj 64/2017., 104/2018. – odluka US, 15/2021., 89/2021., 73/2023., „Sl. glasnik BiH” broj 9/2024. – odluka US BiH, „Sl. glasnik RS” 105/2024. – odluka US, 19/2025., „Sl. glasnik BiH” broj 14/2025. – odluka US BiH i „Sl. glasnik RS” broj 31/2025.).
- Krivični zakon Brčko Distrikta („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH” broj 19/2020. – pročišćeni tekst, 3/2024. i 14/2024.).
- Nacrt konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, ožujak 2015., <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2015/221%20sjednica%20Vlade//221%20-%201.pdf>, str. 45, pristupljeno 26. kolovoza 2025.
- Prekršajni zakon („Narodne novine” broj 107/2007., 39/2013., 157/2013., 110/2015., 70/2017., 118/2018., 114/2022.).
- Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona/1997. („Narodne novine” broj 129/2000.).
- Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona/2011. („Narodne novine” broj 56/2015.).

Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira („Službeni list SFRJ” broj 41/1977., 47/1989., 55/1989., 83/1989., 47/1990., „Narodne novine” broj 55/1991., 29/1994., 114/2022. i 47/2023.).

Zakon o sudovima za mladež („Narodne novine” 84/2011., 143/2012., 148/2013., 56/2015., 126/2019.).

PRESUDE I DRUGE ODLUKE:

Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-3759/2009 od 3. ožujka 2011., („Narodne novine” broj 36/2011.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_03_36_846.html, pristupljeno 22. lipnja 2025.

Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-IIIBi-2933/2018 od 19. siječnja 2023. („Narodne novine” broj 14/2023.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_02_14_275.html, pristupljeno 23. lipnja 2025.

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, rješenje broj Jž-205/2015., <https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=5da9896f-8fef-4c0e-8fbf-05caecd23b6e>, pristupljeno 22. lipnja 2025.

Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, III Kr 149/08-3 od 22. srpnja 2009.

Presuda Županijskog suda u Varaždinu, Kž-27/2025. od 18. ožujka 2025.

Presuda Županijskog suda u Zagrebu, Kž-402/2021. od 7. lipnja 2021.

Sjednica Odjela za prekršaje iz područja javnog reda i mira i javne sigurnosti od 5. studenog 2021.

MREŽNI IZVORI:

Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za strateško planiranje, analitiku i razvoj, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada za godine od 2015. do 2024.,

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2015/0_2015-pregled.pdf,

[https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Ozujak/Statisticki%20pregled_2016WEB%20\(3\).pdf](https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Ozujak/Statisticki%20pregled_2016WEB%20(3).pdf),

<https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Travanj/Statisticki%20pregled%202017.pdf>,

<https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2018/Statisticki%20pregled%20temeljnih%20sigurnosnih%20pokazatelja%20i%20rezultata%20rada%20u%202018.%20godini.pdf>,

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/Statisticki_pregled_2019_WEB.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2021/Statisticki_pregled_2020_web.pdf, https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2022/Statisticki_pregled_2021_Web.pdf,

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2023/Statisticki_pregled_2022_web%20prelim.pdf,

https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/3/Statisticki_pregled_2023_.pdf,
https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2025/statistika%20za%202024%20hrv%20i%20eng/Statisticki_pregled_2024_web.pdf, pristupljeno 27. kolovoza 2025.

Stjecaj kaznenih djela. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. pristupljeno 30. lipnja 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/stjecaj-kaznenih-djela>,

Izješće o radu pravobraniteljice za djecu 2024., <https://dijete.hr/hr/izvjesce-o-radu-pravobraniteljice-za-djecu-u-2024-godini/>, pristupljeno 23. lipnja 2025.

Udruge: vratiti kazneno djelo nasilničkog ponašanja u Kazneni zakon, 25. rujna 2014., <https://www.iusinfo.hr/aktualno/dnevne-novosti/udruge-vratiti-kazneno-djelo-nasilnickog-ponasnja-u-kazneni-zakon-19471>, pristupljeno 26. kolovoza 2025.

(CRIMINAL) ACT AND (PUBLIC) ORDER AS INSTRUMENTS FOR PREVENTING OR CREATING VIOLENCE? CRIMINAL AND CRIMINOLOGICAL ANALYSIS OF VIOLENT BEHAVIOUR

ABSTRACT

This paper examines the criminal offence of violent behaviour under Article 323a of the Croatian Criminal Code, which was introduced to protect public order, as well as the dignity and security of people. The paper seeks to contribute to the debate on criminal law and criminal policy in order to provide a deeper theoretical understanding and ensure better application of criminal law in this area. Special attention is given to the genesis and development of criminal offences, how they overlap with misdemeanours against public order and peace, and their relationship with other criminal offences involving elements of violence. An empirical analysis of data from the period 2015–2024 reveals a significant increase in the number of reported cases, particularly those involving juveniles and specifically peer violence, where the perpetrators are predominantly younger males. The normative analysis highlights challenges of legal uncertainty, primarily due to imprecise terms, such as “particularly insolent behaviour” and “humiliating position,” which lead to arbitrariness in practice and make it difficult to distinguish from misdemeanours. The paper concludes that repression alone is insufficient as a deterrent and that an integrated approach is required. This approach should include more precise statutory definitions, the development of preventive programs, education, and the systematic application of educational measures for juveniles, in order to strengthen legal certainty and effectively ensure greater protection of vulnerable groups in society.

Keywords: violent behaviour, violence, public place, humiliation, insolent conduct

GLORIA GUEDELJ rođena je 1993. u Osijeku. Diplomirala je 2018. na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, obranivši temu „Zaštita krunskog svjedoka u Republici Hrvatskoj”, a od 2019. zaposlena je u Općinskom kaznenom državnom odvjetništvu u Zagrebu, gdje trenutačno radi u Odsjeku za gospodarski kriminalitet. Tijekom vježbeničkog staža sudjelovala je na međunarodnom natjecanju za pravosudne vježbenike THEMIS u organizaciji mreže European Judicial Training Network (EJTN). U studenom 2021. položila je pravosudni ispit, a u nastavnoj godini 2023./2024. završila je Državnu školu za pravosudne dužnosnike te je u svibnju 2025. imenovana za zamjenicu općinske državne odvjetnice. Autorica je radova „Kazneni postupak i izvršenje kazni u Trećem Reichu” (2018.) i „Pravno uređenje nametljivog ponašanja u hrvatskom i stranom zakonodavstvu” (2019.) te suautorica rada „The Position of Female Victim in Criminal Proceedings concerning Sexual Violence: *de facto* and *de iure* challenges” (2020.).

SARA HORVATIĆ rođena je 1997. u Zagrebu. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2021. godine, obranivši diplomski rad „Arbitraža u vrijeme COVID-19 pandemije”. Profesionalnu karijeru započinje u odvjetništvu, gdje se pretežito bavi građanskim pravom te se kontinuirano usavršava u području zemljišnoknjižnog i stvarnog prava. Nakon položenog pravosudnog ispita u siječnju 2024. s uspjehom *cum laude* razvija interes za kazneno pravo te u kolovozu 2024. počinje s radom u Općinskom kaznenom državnom odvjetništvu u Zagrebu, nakon čega upisuje i završava Državnu školu za pravosudne dužnosnike.